

ADAMS

TEXT: JOSEFINE ADOLFSSON

SVENSKA

LUCKOR I LAGEN GER ANDRUM

Stockholm 2004.

”Jag drömmer om en brutal kvinnlig bombare som sätter alla på plats! Graffitin har blivit en machokultur med pen-nan som en kukförlängare och tagen som ett slags sprut, en orgasm.”

Adams sitter framför mig. Tittar ner i golvet när han pratar, hans röst är lågmäld men bestämd. ”Usch”, säger han och drar ihop kroppen. Adams. En otroligt mångfacetterad människa och konstnär med fler projekt bakom sig än vad som ryms i en enkel text. Filmer, installationer, aktioner, finmejslade skisser, rinnande spretiga tags, böcker. Adams som lever sin ideologi. Som man ständigt måste påminna om att inte vara så hård mot sig själv.

”Jag är frustrerad över det faktum att graffitikulturen är ett patriarkat. Så fort det kommer fram en tjej förväntas hon använda sig av vissa färger eller göra gulliga gubbar. Jag avskyr när människor använder uttrycket: ’Hon är bra för att va tjej.’ Jag funderar över vad det är som gör att det blir så och jag kan ju bara spekulera. Ibland tänker jag att det är hela stadsplaneringen som utesluter kvinnor. Att mannen är subjektet, den som rör sig runt i staden, voyeur-en, medan kvinnan är objektet, den passiva. Graffitin kan vara så chauvinistisk och homofobisk, och det gör mig arg för graffitin borde vara ett forum för oliktankande. Det handlar om att bryta traditioner. Det handlar om att bryta traditioner även inom graffitivärlden.”

Berätta om ett traditionsbrytande som du gillar.

”Just nu blir jag jätteglad när jag ser Pixas tags som är målade med grisblod. Pixa är en målare i Stockholm som är svartmetallare. Jag blir otroligt inspirerad när graffiti förhåller sig till något annat än sin historia som ett av fyra element inom hiphopen.”

Kan du någon gång se det som positivt med smala, principfasta kulturer?

”Jag tycker att det är bra med autonoma system för ingen kan ha riktig kontroll över dem. Att det finns något som kan frodas utan att det får näring som är erkänd av andra, att det finns gropar och skrymslen dit man inte når. Absolut. Det kan vara positivt med autonoma system, sub-kulturer, men samtidigt tycker jag att det är synd att man måste följa lagar, även inom en kultur som är informell.”

Skulle du kunna sätta fingret på vad i graffitikulturen som verkligen inspirerar dig?

”Att synliggöra ett aktivt deltagande i staden och skapa utifrån dåliga eller små förutsättningar. Jag gillar när man kan läsa av situationen och ser hur personen har agerat enligt sina förutsättningar, det blir som amatörgrafologi. Att man kan läsa av hur en person hanterar stress, influenser och olika miljöer. Man kan också läsa in mycket om respekt och självförtroende.”

ENGLISH

LEGAL LOOPHOLES GIVE SPACE

Stockholm 2004.

“I dream of a brutal female bomber who puts everyone in their place! Graffiti has become a macho culture, with the pen as a penis extension and the tag as a kind of squirt – an orgasm.”

Adams sits in front of me. He looks down at the floor as he speaks in hushed but decisive tones. “Yuck,” he says, and contracts his body. Adams. An incredibly versatile human being and artist, with more projects under his belt than can be mentioned in a single text: films, installations, events, finely-hewn sketches, and runny, straggling tags. Adams, who lives his ideology. Adams, who constantly has to be reminded not to be so hard on himself.

“I’m frustrated by the fact that graffiti culture today is a patriarchy. As soon as a girl shows up, she is expected to use certain colors or do cute characters. I hate it when people say ‘She’s not bad for a girl’. I wonder why it should be that way, and of course I can only speculate. Sometimes I think the entire urban landscape excludes women; that man is the subject, the one who moves about town, the voyeur, while woman is the object, the passive one. Graffiti can be chauvinistic and homophobic, and that makes me angry, because it should be a forum for different thinking. It’s about breaking tradition. It’s about breaking tradition, even within the world of graffiti.”

Tell me about one breach of tradition you like.

“Right now, Pixa’s tags, painted in pig’s blood, make me really happy. Pixa is a Stockholm writer and Black Metal rocker. It really inspires me when graffiti relates to something beyond its history as one of the four elements of hip-hop.”

Is there any instance in which you could see small, principled cultures as positive?

“I like autonomous systems, because nobody has any real control over them. That something may thrive on fodder that isn’t even recognized by others, that there may be nooks and crannies that can’t be reached. Sure. Autonomous systems, subcultures, can be great, but at the same time I think it’s a pity that there should be rules even within the confines of an informal culture.”

Could you identify what it is in graffiti culture that really inspires you?

“The manifestation of an active participation in urban life and creativity based on poor or limited conditions. I like it when you can read into the situation how the person reacted according to circumstances; it’s like amateur graphology. You can see how a person copes with stress, influences and different environments. You can also read a lot about respect and self-confidence into it.”

Adams is a defender of the marginal, odd or eccentric.

Adams och Bajki byggde ett hus vid floden Spree i Berlin.

Ovan: Ingången.

Motstående sida: Interiör
Föregående uppslag: Adams säger av ett lås i syfte att öppna rum för allmänheten som annars är låsta.

Adams and Bajki built a house by the river Spree in Berlin.

Above: The entrance.

Opposite page: The interior.
Previous spread: Adams saws off a lock with the purpose of opening up space to the public that would otherwise be locked.

Making Barrels!

CAZTER

TEXT: MALCOLM JACOBSON & HANNA LINDBLAD

SVENSKA

HIPHOP VAR EN FRÄLSNING

”Cazters stil är skitrisig numera, han har bara blivit sämre och sämre.”

”Han var grym på nittiotalet, bland de bästa. Men nu slarvar han för mycket.”

”Det skulle vara skittråkigt om Cazter fortfarande gjorde samma grejer som då. Jag tycker nog att han är bättre nu, men han kanske skulle kunna lägga ner lite mer teknik på det han gör.”

Så låter det när Cazters graffiti diskuteras. Han suckar igenkännande. Det är inte första gången han får höra att hans nya snabba stilar inte uppskattas lika mycket som mastodontmålningarna han gjorde för femton år sedan. Cazter brister ut i skrat.

”Det är de som har stannat i utvecklingen. Folk vill ofta känna igen sig för att uppskatta en sak. På sätt och vis är det den bästa komplimangen jag kan få. De har rätt i att jag slarvar mer nu. Jag ansträngde mig på ett annat sätt förut, men då blev det också mer stelt. Nu går jag bara på känsla.

Visst kan jag sakna lite av den bekräftelse jag fick för mitt måleri under åttio- och nittiotalet. Men nu får jag det från folk som vet vad de pratar om, det väger tyngre.”

Cazter är en av Sveriges mest respekterade graffitimålare men publikfriande är han inte. Han säger att målningar ska vara ordentliga och att han inte nöjer sig med halvfabrikat. Ändå ser hans målningar ofta slarviga ut. Bokstäverna verkar lösas upp allt mer för varje år som går.

”För mig har alltid bokstäver varit viktigast. Att pilla med en 3D i tre timmar blir urvattnat. Jag föredrar rå graff, rakt på. Graffiti ska vara så som jag gör det”.

Själv tycker Cazter att han aldrig har varit bättre än nu.

”Stilmässigt vill jag vara så bra att det hugger till i magen, man ska nästan känna sig provocerad. När jag har gjort en tung piece, med spirituellt närhet, då kan jag leva på det i en vecka. Ibland kan jag tänka att det här bränner allt, men ganska ofta känns det som att ingen förstår, som att jag spelar för tomma läktare.”

Cazter har alltid tagit sitt måleri på stort allvar. Han är väldigt självkritisk, nästan självutplånande.

”Jag ställer höga krav på mig själv. Jag blir kanske nöjd med var femtonde piece. När jag blir missnöjd kan jag skickas in i djup depression. I sådana stunder känner jag mig helt värdelös och vill sluta måla, men fem minuter senare sitter jag och skissar igen.

Jag strävar efter att hela tiden överträffa mig själv, men jag har samtidigt fått sämre tålamod, vilket gör att jag slarvar mer. Känner jag att en målning inte blir bra vill jag bara dra mina linjer så fort som möjligt och skita i allt.”

Cazter började måla för över tjugo år sedan. De flesta

ENGLISH

HIP-HOP WAS MY SALVATION

“Cazter’s style is lousy these days; he just gets worse and worse.”

“He was cool in the 90s, one of the best. But now he’s too sloppy.”

“It would be really boring if Cazter still did the same stuff he did then. I think he’s better now, but he could put a bit more technique into what he does.”

That’s how it sounds when Cazter’s graffiti is discussed. He sighs in recognition. It’s not the first time he hears that his new, fast styles aren’t as appreciated as the giant pieces he made fifteen years ago. Cazter bursts out laughing.

“They’re the ones whose development has been arrested. People often want to recognize themselves to appreciate something. In a way it’s the best compliment I could get. It’s true that I’m sloppier now. I used to concentrate in a whole different way before, but it also got more rigid. Now I just go by feel.

Of course, I occasionally miss the confirmation I got for my work in the 80s and 90s. But now, I get it from people who know what they’re talking about, and that’s more important.”

Cazter is one of Sweden’s most respected graffiti writers, but he doesn’t court the audience.

He says his pieces should be orderly, and that he is not content with half-measures. Yet his pieces often seem sloppy. The letters seem to dissolve more with each passing year.

“To me, letters have always been most important. Fiddling with a 3-D for three hours gets old. I prefer raw graff, straight on. Graffiti should be the way I do it.”

Cazter himself thinks he’s never been better than now.

“I want to be so good stylistically that it hits you where you live; you should almost feel provoked. When I’ve done a heavy piece with a spiritual connection, I can live on it for a week. Sometimes I can think that this will trump everything, but often it feels as if nobody understands, like I’m playing to an empty theater.”

Cazter has always taken his writing seriously. He is very self-critical, almost to the point of self-obliteration.

“I place high demands on myself. I may be satisfied with every fifteenth piece. When I’m dissatisfied, it sends me into a deep depression. At times like that, I feel completely worthless and want to quit writing, but five minutes later I’ll be sketching again.

I constantly strive to better myself, but at the same time, my patience has got worse, so I get sloppier. If I feel that a piece isn’t getting anywhere, I just want to draw my lines as quickly as possible, and the hell with it.”

Cazter started writing twenty years ago. Most people who started with him gave up long ago.

Uppifrån:
Cazter BS (Betong Stylish), 2002. Skisspärm, 2003. Cazter har skissat dagligen sedan 1984.
Motstående sida:
Cazter, Högdalen, Stockholm 2005.

From top:
Cazter BS - Betong (Concrete) Stylish, 2002. Sketches, 2003. Cazter has been sketching daily since 1984.
Opposite page:
Cazter, Högdalen, Stockholm 2005.

FINSTA

TEXT: JOHANNA HALLIN

SVENSKA

RIKTIG GRAFFITI ÄR KOMPROMISSLÖS

Det har tagit tretton år med graffiti, ett liv av teckningar och fem år på konstskola, men nu är Finsta fri. Han säger det med stort allvar.

”Det är de senaste åren jag fått en stil som jag känner mig helt hemma i. Och som jag kan röra mig fritt i. Jag är inte alls lika beroende av inspiration utifrån längre. Det är skönt att slutligen vara på ett ställe där idéerna inte tar slut, utan fortsätter komma av sig själva.”

Hans stil är starka idéer och koncept, balanserat mot en graffiti-tradition som lägger stor vikt vid hur målningarna ser ut. Hans skisser och målningar är smarta och roliga, fyllda med referenser och lager av punchlines.

”Det är frestande att utveckla graffiti maximalt åt olika håll. Jag försöker hitta egna vägar, men om man går för långt åt något håll blir det snabbt svinigt. Det är svårt att se gränsen, men jag försöker känna av. Graff får inte sälja sig för hårt, inte bli för lättillgängligt.

Jag speglar alltid min personlighet i mitt arbete, oavsett om jag gör något kommersiellt eller inte. Aldrig något business to business med strikta mallar. Jag gör graffiti för alla. För folk som älskar det, folk som hatar det och för dem som inte bryr sig. Finsta är inte bara en tag. Det är en blandning av ett namn, en tag och ett varumärke.”

Finsta testar hela tiden sina egna bestämda åsikter.

”Jag har alltid varit sjukt picky. Jag känner av fördelar och nackdelar varje dag. Och jag vet vad jag gillar. Det gör att jag kan ta beslut. När jag var liten drack jag bara vatten från kranen inne på toaletten. Inte den i köket, för jag tyckte att köksvattnet smakade äckligt. Mina föräldrar ställde till med ett smaktest för att visa att det var samma vatten i båda kranarna. Två glas vatten. Men jag knäckte testet, så jag fick fortsätta vara picky.”

Att jämföra är Finstas metod för utveckling. Så har han alltid gjort och han fortsätter utveckla metoden i sina skissböcker. De ligger framför honom på skrivbordet, bredvid datorskärmen som upptar en onaturligt stor del av rummet. Den ena skissboken är till för att visa upp. Han fyller den själv och tillsammans med Killah, Mabe eller någon annan gästspelare målare. Skisserna är detaljerade, gulliga och blodiga. Den andra skissboken är platsen för hans experiment, hans inbundna laboratorium.

”Jag vet att det låter pretentiöst, men jag ser det på samma sätt som andra människor ser på vetenskap. Det här är mitt sätt att göra försök med min egen stil. Det är en ständigt pågående undersökning. Stil och utveckling kommer omedvetet, inte precis när man vill. Men man kan helt klart skynda på processen.”

Han samlar skisser, utkast, förflugna gubbar, upprepade former. Allt som han satt på lösa papper sorteras in i skissboken.

ENGLISH

REAL GRAFFITI IS UNCOMPROMISING

It has taken thirteen years of graffiti, a lifetime of drawing, and five years at art school, but now, Finsta is free. He says this very seriously.

“It’s over the last few years that I’ve obtained a style that I feel perfectly comfortable with and that I can move freely in. I’m not at all as dependent on outside inspiration anymore. It feels great finally to be in a space where ideas don’t run out, but keep coming of their own accord.”

His style is strong ideas and concepts, balanced against a graffiti tradition that puts great stock in how the pieces look. His sketches and pieces are clever and funny, packed with references and layered with punch lines.

“It’s tempting to make graffiti too ingratiating by taking it too far from its origins. I try to find my own paths, but if you go too far in one direction, it soon gets too much. It’s hard to see the limit, but I try to feel my way. Graff mustn’t sell itself too hard, it mustn’t be too accessible.

I always mirror my personality in my work, regardless of whether I’m doing something commercial or not. Never any business-to-business stuff with strict templates. I make graffiti for everybody. For people who love it, for people who hate it, and for people who don’t care. Finsta is more than just a tag. It’s a blend of a name, a tag and a brand.” Finsta constantly puts his own firm opinions to the test.

“I’ve always been crazily picky. I check out the pros and cons every day. And I know what I like. It means I can make decisions. When I was a kid I only drank water from the tap in the bathroom. Not from the kitchen, because I thought it tasted disgusting. My parents even organized a tasting test to show me it was the same water in both taps. Two glasses of water. But I cracked the test, so I was allowed to keep on being picky.”

Comparison is Finsta’s method for development. It’s the way he’s always done it, and he continues to develop the method in his sketchbooks. They lie in front of him on his desk, next to the computer monitor, which occupies an unnaturally large part of the space in the room. One sketchbook is for showing. He fills it himself, and also together with Killah, Mabe or some other guest-starring writer. The sketches are detailed, cute, and gory. The other sketchbook is for his experiments – his clothbound laboratory.

“I know it sounds pretentious, but I look at it the way others look at science. This is my way of experimenting with my own style. It’s a continuous investigation process. Style and development come unconsciously, not exactly when you want them to. But you can quite clearly hurry the process along.”

He collects sketches, drafts, random characters, repeated shapes. Everything he has on loose sheets is sorted into the sketchbook.

Ovan: Finsta med sin hembyggda ghetto blaster.
Motstående sida: Finsta framför sin målning, 2004.

Above: Finsta with his custom-made ghetto blaster.
Opposite page: Finsta in front of one of his characters, 2004.

MARVEL

TEXT: TOBIAS BARENTHIN LINDBLAD

SVENSKA

JAG VILL SLIPPA HA ETT KÄNT ANSIKTE

Malmö i mitten av maj. Jag sitter på en buss tillsammans med Marvel, Hefa och Skin. Vi är på väg till ett industriområde. Vid stationen delade en jättekanin ut gratis färdigmat. Gratis är gott. Hefa försöker muntert pressa i för många förpackningar i sin ryggsäck. Vi diskuterar hur många timmar maten kommer att hålla sig i vårvärmen. Alla är lite mer uppskruvade än vanligt, det ska målas!

Bussen kör längs med kusten, i väster glimmar Kattégatt, och Danmark skimtar vid horisonten.

Skåne är ett av de mest tätbefolkade områdena i Skandinavien. Landskapet är platt och städerna ligger som ett pärlband längs kusten. Till Köpenhamn tar det en halvtimme med pendeltåget. Skåne har inte varit svenskt i fyra hundra år ännu och fortfarande finns rester av dansk mentalitet.

Marvel och Hefa ska måla i ett industrihus som stått övergivet ett tag. De har målat där förr. Industritomten gränsar till ett villaområde. Vi väntar på att en bil ska passera lugna gatan innan vi kliver genom det uppbrutna planet. Flera industribyggnader är placerade runt en gårdsplan. Skin kopplar sin hund på gården.

Nedbrytningsprocessen har börjat, fönstren är krossade och inredningen misshandlad. Vi går husesyn och skrotar genom drivor av krossat glas och pappersskräp. Ödehus ser förvirrande lika ut och luktar alltid likadant, en obestämd lukt av mögel, fågelskit och övergivenhet. Marvel målar dödsallar på väl valda platser medan vi går runt. Hefa börjar måla i ett rum. Marvel funderar ett tag innan han bestämmer sig för en vägg där färgen flagnar i tjocka ark.

Marvel är lång och muskulös. Han rör sig rytmiskt när han målar. Det går automatiskt, Marvel behöver inte tänka. Jag ser en jazzmusiker improvisera över en bekant melodi och skapa något nytt. Temat behålls, men mindre element byts ut mot nya.

”Jag gillar olika miljöer,” säger Marvel. När han tröttnade på att måla på p-huset Anna, Malmös lagliga vägg, raggade han upp företag med tomma betongväggar och fick måla där. Och så utnyttjar han rivningskåkar, bortglömda miljöer som alla målare älskar.

Det är lugnt och fridfullt medan Marvel målar. Någon enstaka bil kör förbi, annars är det bara den varma vårsoolen som sakta rör sig genom rummet.

Graffiti i Malmö har en lång tradition. Panic och Mac, Pike och Core ärurfäderna. Malmö är Sveriges port mot Europa, och man förväntar sig att graffiti-scenen är öppen för intryck.

”Graffiti var stort förr men nu är scenen väldigt sluten. Det är några som målar men de har konstiga stilar. De har nog ingen aning om vad som händer i andra städer. Det är

ENGLISH

I DON'T WANT TO HAVE A FAMILIAR FACE

Malmö in mid-May. I'm sitting on a bus with Marvel, Hefa and Skin. We are heading for an industrial zone. At the station, a giant rabbit was distributing free ready meals. Free is good. Hefa cheerfully tries to squeeze too many packages into his backpack. We discuss how long the food will keep in the warmth of spring. We are all a bit more jazzed up than usual – there's pieces to be done!

The bus travels along the coast, Kattégatt is shimmering to the west, and Denmark can be glimpsed on the horizon.

Scania is one of the most densely populated areas of Scandinavia. The landscape is flat, and towns are strung along the coast like pearls on a string. The commuter train gets to Copenhagen in half an hour. Scania has barely been Swedish for four hundred years, and the Danish mentality still rankles.

Marvel and Hefa are going to paint in an industrial building that has been abandoned for some time. They have painted there before. The industrial plot lies adjacent to a residential area. We wait for a car to pass before making our way in through the broken wooden fencing. Several industrial buildings surround a yard. Skin leashes his dog in the yard.

The process of disintegration has begun: windows are smashed and the interior battered. We tour the house and make our way through drifts of broken glass and waste paper. Derelict buildings are always confusingly alike and smell the same – an indeterminate smell of mold, birdshit and abandonment. Marvel draws skulls in selected places as we walk round. Hefa starts painting in a room. Marvel thinks for a while before deciding on a wall on which the paint is flaking off in thick strips.

Marvel is tall and muscular. He moves rhythmically when he paints. It's automatic; he doesn't even need to think. I see a jazz musician improvising on a familiar tune, creating something new. The theme remains, but lesser elements are exchanged for new ones.

“I like different environments,” says Marvel. When he got tired of painting in the Anna parking garage, Malmö's legal wall, he chatted up companies that owned empty concrete walls and was allowed to paint there. And he makes use of condemned buildings, forgotten environs beloved by all writers.

It is quiet and peaceful while Marvel paints. The odd car drives past, but otherwise, only the warm spring sun slowly moves through the room.

Malmö has a long-standing graffiti tradition. Panic and Mac, Pike and Core are its forefathers. Malmö is Sweden's gateway to Europe, and you expect the graffiti scene to be open to influence.

Ovan: Tag av Marvel i Malmö 2005.
Motstående sida: Marvel gör en throw-up på ett godståg sommaren 2005.

Above: Tag by Marvel in Malmö 2005.
Opposite page: Marvel doing a throw-up on a freight train in Malmö in the summer of 2005.

NUG

TEXT: BJÖRN ALMQVIST

SVENSKA

JAG VET INGET ANNAT SÄTT ATT BLI SÅ FRI

Tusentals stjärnor har tänts och släckts på Stockholms graffitihimmel. Vissa har lyst starkare och skiljt sig från massan. Några har gjort sig ett namn genom stil, andra genom att helt enkelt skriva det överallt. Ett fåtal har lyckats kombinera stil med flit. Nug tillhör den senare kategorin. Redan i slutet av åttiotalet noterades detta av Akay och News, som just hade bildat Vandals in Motion (vīm).

När Nug började måla var hiphop den nya modegrejen. Var och varannan tonåring hängde i Kungsträdgården och breakade med en penna i fickan. Sedan dess har han förnyat sitt formspråk flera gånger om. För Nug var graffiti ingen trend. Han tog de delar av den nya kulturen som passade honom och gjorde dem till sina egna.

Nug är en tillbakadragen person och berömmelse verkar inte vara drivkraften. Men samtidigt, och kanske delvis på grund av det, är han en av de mest mytomspunna målarna i Europa. Dessutom är han en av de svenskar som haft störst inflytande på graffitieuropas stilutveckling. För honom är det lika naturligt att måla ett tåg som att borsta tänderna på morgonen. För det är just tågmålningar som Nug har blivit mest känd för.

”Jag antar att det handlar om att känslan blir större när man målar tåg. Det blir mer fysiskt. Att måla snabbt, utan att tänka och bara gå på känsla. Jag vet inget annat sätt att bli så fri”, säger han.

Men även om Nug föredrar att måla på tåg låter han sig inte begränsas. Han använder alla medel graffitin erbjuder. Namnen och stilarna har varierat genom åren. Men farten, attityden, kompromisslösheten och känslan finns i allt han gör.

”Jag målar för att kolla hur långt jag kan ta mig själv. Man kan ju alltid ta sig själv längre, och då är det bara att fortsätta. Men det är svårt att förklara, jag sitter inte och tänker på det. Det är bättre att måla än att sitta och snacka massa skit. Jag vill inte utge mig för att vara någonting eller förklara mig. Jag vill bara göra mitt och vara fri helt enkelt.”

Akay: ”Jag kommer inte ihåg hur jag lärde känna Nug, men det måste ha varit 1988. Allt var så enkelt och slumpmässigt på den tiden. Någon skulle åka och kolla på en målning någonstans och så följde folk med. Det var inte så komplicerat utan mer som när man lärde känna folk i sandlådan.

Men jag kommer ihåg första gången jag och News målade tillsammans med Nug. Han var några år yngre än vi och jag tror att han hade en tid när han skulle vara hemma på kvällarna. Min mamma ringde till hans mamma och sa att det var okej för henne att han sov över hos mig. Hon var införstådd med att vi skulle måla, men det tror jag inte att hans mamma var på den tiden.

ENGLISH

I DON'T KNOW ANY OTHER WAY OF BEING SO FREE

Thousands of stars have burned and been extinguished in the firmament of Stockholm graffiti. Some have shone stronger, setting themselves aside from the rest. Some have made their name through style, others simply by writing their name everywhere. A very few have succeeded in combining style and diligence. Nug is part of the latter category. News and Akay, who had just formed Vandals in Motion (vīm) observed this already in the late 80s. When Nug started out, hip-hop was the new fashion trend. Each and every teenager hung out in Kungsträdgården, break-dancing with a pen in his pocket. Since then, Nug has renewed his formal language several times. For him, graffiti was no fad. He took the parts of this new culture that suited him and made them his own.

Nug has a retiring personality, and admiration does not seem to be what drives him. But at the same time, and perhaps as a result, he is one of Europe's most mythical writers. He is also one of the Swedes who have had the greatest influence on European graffiti's stylistic development. For him, painting a train comes as naturally as brushing his teeth in the morning. And train paintings are precisely what Nug is most known for.

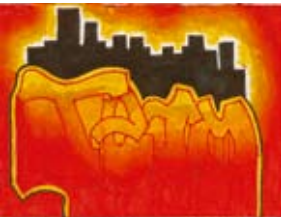
“I guess it's about the feeling being bigger when you do a train. It becomes more physical. You paint quickly, without thinking, just following your feelings. I don't know any other way of being so free,” he says.

But even though Nug prefers to write on trains, he isn't limited. He uses all the methods available to graffiti. The names and styles have varied over the years, but the speed, attitude, uncompromising nature and emotion are present in everything he does.

“I write to see how far I can take myself. You can always take yourself a step further, and then you just go on. But it's hard to explain; I don't sit around thinking about it. It's better to write than sit around bullshitting. I don't want to make myself out as anything or explain myself. I just want to do my thing and be free.”

Akay: “I can't remember how I got to know Nug, but it must have been in 1988. Everything was so simple and coincidental in those days. Someone would go to check out a piece somewhere and others would come along. It wasn't so complicated – it was more like getting to know other kids in the sandbox. But I remember the first time News and I painted together with Nug. He was a few years younger, and had a curfew. My mother called his mother to tell her she was cool with him staying over at my place. She knew we were going painting, but I don't think his mother did in those days.

We probably weren't planning to put together some fantastic crew. It just turned out that me and News started

Uppifrån:
Team, skiss av Nug 1985.
Kid: D, Nug 1986.
Motstående sida: Nug tagar på tunnelbanestation, 2004.

From top:
Team, sketch by Nug, 1985.
Kid: D, Nug 1986.
Opposite Page: Nug tags at a subway station, 2004

SABE

TEXT: TORKEL SJÖSTRAND

SVENSKA

JAG KAN GÖRA ALLT JAG VILL

”Jag ser graffiti som en gåva. Allt jag har i huvudet, det kan jag få ut genom att måla. Efteråt känner jag att jag har utträttat något. Det gör mig glad och avslappnad.”

Det är vinter i Köpenhamn. I en lägenhet i området Vesterbro, inte långt från Hovedbanegården, Köpenhamns centralstation, bor Sabe. Det är välstädat i det lilla rummet. Han sätter på en kassett med rap. Sabe är en trevlig person med mycket pondus. Han är ganska stor till växten och har en stark, explosiv utstrålning, en närvaro man känner av. Inte långt från lägenheten ligger en liten butik där vi köpt öl, den billigaste i Köpenhamn berättar Sabe. En annan graffiti-målare, Mesk, som han delar lägenhet med tittar in med jämna mellanrum, dricker lite öl och planerar kvällens middagsinköp.

Sabe växte upp i grannområdet Nørrebro. Det var där han såg graffiti för första gången, 1984. Ett gäng graffiti-målare som kallade sig ’Whap Gang’ hade gjort en graffiti-målning alldeles i närheten av huset där Sabe bodde.

”Jag var elva år då. Jag blev helt förundrad och tänkte att ’det vill jag också göra’. Kunna måla var som helst, det såg roligt ut.”

Sabe började skissa på graffiti-målningar. Snart blev graffiti hans största intresse. Han lade ner all sin tid på bokstäver och graffiti. Knappt ett år senare, 1985, gjorde han sin första graffiti-målning i en park på Nørrebro.

”Jase, en äldre kille från skolan, var den första jag målade med,” säger Sabe. ”Han jobbar som illustratör hos Walt Disney nu.”

Senare träffade han andra målare, och tillsammans åkte de runt i Köpenhamn och fotograferade målningar, både sina egna och andras.

”Jag tror att det är något som många unga målare gör. Hör man om en cool målning någonstans, kan man åka flera timmar bara för att se målningen och ta en bild. Jag kommer ihåg att Romance och Sketch hade målat på en bakgård. Jag gick runt i två timmar och letade efter målningen. Men jag kunde inte hitta den. Till slut gav jag upp och skulle åka hem. Jag började gå mot bussen, och när jag gick runt ett hörn så hittade jag målningen. Jag trodde inte att det var sant. Det var en burner.

Så höll vi på. Vi åkte runt med tågen, eller satt på någon station och väntade på att målade tåg skulle rulla in.”

Var det mycket graffiti på tågen?

”Ja, 1986 hade vaktbolaget strejk och då var det nog mer än under någon annan period. Det rullade wholecars, top to bottoms, windowdown wholecars. Insidorna på tågen var helt bombade. Köpenhamn hade en stor graffitiscen på åttioalet, och det var bra sammanhållning. Det fanns så många stora målare, Whap Gang, Freez och hans kompisar, Jest och Sketch.

ENGLISH

I CAN DO ANYTHING I WANT

“I see graffiti as a gift. I can express everything in my head through painting. Afterwards I feel like I’ve accomplished something. It makes me happy and relaxed.”

It is winter in Copenhagen. Sabe lives in an apartment in the Vesterbro quarter, not far from Hovedbanegården, Copenhagen’s central station. The small room is well kept. He puts on a rap tape. Sabe is an agreeable person with a lot of presence. He is well-built and radiates strength and explosiveness – it is a personality you can feel.

Not far from his apartment is a small shop where we have bought beer – the cheapest in Copenhagen, according to Sabe. Another graffitiwriter, Mesk, who he shares the apartment with, pops in at regular intervals to drink a little beer and plan dinner.

Sabe grew up in the neighboring Nørrebro area. This is where he first caught sight of graffiti in 1984. A crew calling themselves ‘Whap Gang’ had done a piece near the house where Sabe lived.

“I was eleven. I was completely awestruck and thought, I want to do that too. To be able to paint anywhere – it looked fun.”

Sabe started sketching graffiti pieces. Graffiti soon became his main interest. He spent all his time on lettering and graffiti. He did his first piece barely a year later, in 1985, in a park in Nørrebro.

“Jase, an older guy from school, was the first I went painting with. He’s now drawing for Walt Disney.” says Sabe.

Later on he met other writers. He recounts how they would travel round Copenhagen photographing pieces, both theirs and others’.

“I think it’s something a lot of young writers do. If you hear about a cool piece somewhere, you can travel for hours just to see it and take a picture. I remember that Romance and Sketch had done a piece in a backyard, and I spent two hours walking around looking for it. But I couldn’t find it. Finally I gave up and started heading for home. I walked towards the bus, and as I walked around the corner I found it. I couldn’t believe it, it was a burner.

We always did that kind of thing. We traveled around on trains, or sat in stations waiting for painted trains to arrive.”

Was there much graffiti on the trains?

“Yes, in 1986 the security company had a strike and there was probably more graffiti than in any other period. There were wholecars, top-to-bottoms, and window-down wholecars. The insides of the trains were completely bombed.

Copenhagen had a large graffiti scene in the 1980s. And there was a good sense of community. There were so many

Ovan: Sabe-tag i Köpenhamn, 2004.
Motstående sida: Sabe gör klart en figur till målningen Free Your Spirit, Köpenhamn 2004.

Above: A Sabe tag in Copenhagen, 2004.
Opposite page: Sabe is finishing a character for a Free Your Spirit mural in Copenhagen, 2004.

SKIL

TEXT: TORKEL SJÖSTRAND

Obee målad på en tunnelbanevagn i Stockholm, 2002.

Obee painted on a subway car in Stockholm, 2002.

Obe, på väg till depån för att buffas. Stockholm 2000.

Obe, on the way to the yard and the buff. Stockholm 2000.

STILEN SITTER I RYGGMÄRGEN

En natt i slutet av nittiotalet står Skil tillsammans med Dano i en skog utanför Södertälje. De stirrar tyst mot en mörkklädd ung man som ligger gömd bakom en kulle. Mannen tar upp en walkie talkie och väser ”De är här nu! De är här nu!”

Skil och Dano hade den här kvällen åkt ut enbart i syfte att leta upp och avslöja civvare. De var övertygade om att de skulle finna dem i närheten av det parkerade pendeltåget vid Södertälje Hamns station.

Det var inte Skils första möte med de civilklädda väktarna från Falck Security, i graffiti-kretsar kallade civvarna. Det var inte heller hans sista.

Skil var under slutet av nittiotalet en av Sveriges mest omtalade graffiti-målare.

Han tillhörde de mest aktiva tågmålarna i Stockholm och influerade andra runt hela Europa. Han stod på toppen av sin karriär samtidigt som graffitin i Stockholm var omringad och under attack.

Graffitin kom in i Skils liv i mitten på åttiotalet. Redan 1984 satt han och skissade sina första graffiti-bokstäver på ett papper hemma i förorten väster om Stockholm. Ett par år senare, 1987, gav han sig ut och målade sin första graffiti-målning.

”De stora bombarna jag såg längs linjen var Zip, Kame, Baze och Detch,” berättar han. ”Licens och Cruel höll också på. Sedan så fanns det folk ute från Hässelbylinjen, som Cry Hay, Basic och Ize. Ett par av de som skrev Zip gjorde bra piecar också. De målade längs linje nitton. Jag tyckte att det var jåkligt coola grejer med planeter som prickar över ’i.’”

Efter de första trevande försöken tog det ytterligare ett par år innan Skil började måla graffiti mer regelbundet.

”Jag började på riktigt 1989 kan man säga. Då målade jag ute på ett annat sätt, med andra graffiti-målare. Alla jag kände på den tiden höll på med graffiti. Om man skulle träffa dem i dag skulle man aldrig kunna ana att de hållit i en sprayburk eller bombat i tuben. I början piecade jag med folk som gick i samma skola som jag, mestadels med Event. Sedan målade jag med en kille från Jakobsberg, Cesar. Han visade en ny sida av graffiti för mig, förklarade hur olika caps och burkar fungerade.”

Skil målade sitt första tåg tillsammans med kompisen Kage i Hässelby Strand 1989.

”Jag hade en Spraylasilver och en Sprayla eller Carosol-silvert. Silvern blev vrålfet med de caps som satt på vit Carlofon. Det var garanterad overkill, men det vart fett. Jag gjorde en throw-up på två bokstäver. Vi åkte med tåget ända till Hagsätra och fotade målningen tusen gånger med en kamera som inte hade någon film. Jävligt irriterande.”

Men det var främst väggar som Skil gjorde under början

STYLE IS IN MY BLOOD

One night in the late 90s, Skil and Dano are in a forest outside Södertälje. They are quietly staring at a young man in dark clothing, hidden behind a hillock. The man picks up a walkie-talkie and hisses: “They’re here now! They’re here now!”

Skil and Dano had gone out this evening with the purpose of looking for civvies. They were sure they would find them near the parked commuter train at Södertälje Hamn station.

This wasn’t Skil’s first encounter with the plainclothes Falck Security guards – known as civvies in graffiti circles – nor would it be his last.

In the late 90s, Skil was one of Sweden’s most renowned graffiti writers.

He was one of the most active train writers in Stockholm, influencing others throughout Europe.

He was at the top of his career when Stockholm graffiti was surrounded and under attack.

Graffiti entered Skil’s life in the mid-80s. By 1984, he was already sketching his first graffiti letters on paper at home in his West Stockholm suburb. A few years later, in 1987, he went out to do his first graffiti piece.

“The famous bombers I saw then were Zip, Kame, Baze and Detch,” he says. “Licens and Cruel did quite a bit. And then there were people about from the Hässelby line, like Cry Hay, Basic and Ize. Some of the ones who signed themselves Zip did good pieces too. They painted along line 19. I thought it was really cool stuff, with planets dotting the ‘i’s.”

After his first stumbling attempts, it took a few years for Skil to start writing graffiti more regularly.

“You could say I started seriously in 1989. Then I painted in a different way, with other writers. Everyone I knew back then was into graffiti. If you met them today, you’d never guess they’d ever held onto a spray can or bombed the subway. At first I pieced with people from my school, mostly with Event. Then I worked with a guy called Cesar, from Jakobsberg. He showed me a new facet of graffiti, and explained how different caps and cans worked.”

Skil painted his first train with his pal Kage at Hässelby Strand in 1989.

“I had a silver Sprayla and a black Sprayla or Carosol. The silver was totally phat with the caps from a white Carlofon. It was complete overkill, but it was phat. I did a two-letter throw-up. We took the train all the way to Hagsätra and photographed the piece a thousand times with a camera that didn’t have any film in it. Fucking annoying.”

But in the early 90s, Skil mainly did walls. He honed his style and painted along the subway tracks.

Ovan: Heavy metal och fiske, två av Skils stora intressen.

Above: Heavy Metal and fishing, two of Skil’s main interests.

TRAMA

TEXT: ERNESTINE SMITH

YKIN ASEISTARISUNTAVIIKKO
23 - 30.10.1987

VELJE
SOMETU

Handwritten text on a box and a bag, including "Kotelo" and "Kotelo".

SVENSKA

SPRAYEN KOMMER FRÅN HJÄRTAT

Kungen av Finland. Kvicksilvret vid järnvägsspåret. Mannen som förde in punken i graffiti. Trama är en finsk graffitilegend som inte kryper för någon och som går sin egen väg. Han har alltid förenat en konstnärlig ambition med en oerhört anarkistisk attityd. Trama började måla 1986 och är en av de viktigaste gestalterna i finsk graffitihistoria. I honom personifieras enligt många graffitiens idé och anda, dess röst och intensitet. Eller som han själv säger: ”Man får inte vara någon jävla fegis!”

Egs träffade Trama första gången vintern 1988 i stations-tunneln i Helsingfors där alla writers brukade hänga.

”Trama hade grå jeans och hade gjort målningar med blockbokstäver på byxbenen, han hade nog de brallorna på sig i ett år. Han var som en av Gremlins, den minsta killen som härjade och fräste och orsakade en massa förödelse men som ändå var en jävligt rolig snubbe. Ingen kunde undgå att lägga märke till Trama när han dök upp. Han var den som hördes mest och det var likadant med hans piecar. Betongen och tågsidorna vrålade: ’Trama was here!’ Pilar, droppande bokstäver, vridna bokstäver, fejdningar eller något annat galet. Hans piecar lämnade inte många frågor, de var som att titta på ett passfoto. Graffiti är som bäst när personligheten, i det här fallet ursinnet, syns i målningarna. När sprayen kommer direkt ur hjärtat.”

Hero är medlem i Tramas crew FTC – Fuck The Cops eller Freak Teens Crew. Han träffade Trama första gången 1993 i tunneln i Pasila som var Helsingfors Hall of Fame.

”Jag stod och målade och Trama visade med tummen att det var helt okej: ’Fortsätt i samma stil’. Jag kände till hans rykte som kung och såg upp till honom, så det kändes jävligt bra. Han målade sin sjätte piece under samma natt. Till slut sa han: ’nu får det räcka, nu måste jag fan hem och sova’.

Man kan alltid se Tramas känslor i hans målningar. När man kollar på hans gamla piecar påminns man om hans humör och livssituation vid olika tillfällen.”

I slutet av åttiotalet förändrade Trama sättet att måla graffiti på i Finland och ledde den högljudda frammarschen av den andra finska graffiti-generationen som inte höll något heligt. Trama har från början av sin karriär tillhört eliten. Writers har kommit och gått, Trama har alltid målat.

”FTCs hålligång har inte varit något vanligt hålligång”, säger Hero. “Det stod för ett äkta anarkistiskt motstånd och föraktande av samhället. Vi pinkade i hörn, drack öl och gav fan i allt. Vi höll inte på med några akademiska grejer. Ur de leriga diken ålade vi oss fram till linjerna för att måla och så tillbaka ner i diken igen.”

”När det gäller att ta en plats i besittning har Trama alltid varit ett geni”, säger Egs.

“På en liten vägg har det dykt upp någon liten vag piece,

ENGLISH

SPRAYING FROM THE HEART

The king of Finland. The quicksilver by the railroad tracks. The man who brought punk to graffiti. Trama is a Finnish graffiti legend who bows to no-one and walks his own path; he has always combined artistic ambition with an extremely anarchistic attitude. Trama started writing in 1986, and is one of the most important figures in the history of Finnish graffiti. According to many people, the idea and spirit of graffiti, its voice and intensity, are incarnated in him. Or, as he himself says: “You can’t be some damn coward!”

Egs first met Trama in the winter of 1988 at the Helsinki station tunnel, where all the writers used to hang out.

“Trama was wearing gray jeans, and had done pieces in block lettering on the legs. He must have worn those pants for a year. He was like one of the Gremlins, the smallest one who wreaked havoc and hissed and caused a lot of destruction, but was still a really funny guy. You couldn’t help noticing Trama when he showed up. He was the one you could hear the most, and his pieces were the same. The concrete and train sides seemed to cry out: ‘Trama was here!’ Arrows, dripping letters, twisted letters, fades, other crazy stuff. His pieces didn’t leave many questions unanswered: they were like passport photographs. Graffiti is best when the personality, and in this case the rage, can be seen in the pieces. When the spray comes straight from the heart.”

Hero is a member of Trama’s crew FTC – Fuck The Cops, or Freak Teens Crew. He first met Trama in 1993, in the Pasila tunnel, which was the Helsinki Hall of Fame.

“I was painting, and Trama gave me the thumbs-up to say it was all right: ‘Keep it up in the same style’. I knew his reputation as the King and looked up to him, so that felt really good. He did his sixth piece that night. Finally, he said: ‘Dammit, that’s enough, I’ve got to go home and get some sleep’.

You can always tell Trama’s emotions in his pieces. When you look at his old pieces, you remember his moods and circumstances on different occasions.”

In the late 80s, Trama changed the Finnish way of writing graffiti, spearheading the strident advance of the other Finnish graffiti generation, which didn’t hold anything holy. Trama has been part of the elite from the start of his career. Writers have come and gone, but Trama has always been one.

“FTC’s partying wasn’t the usual thing,” says Hero. “It stood for a real anarchist resistance to, and contempt of, society. We peed in corners, drank beer, and didn’t give a shit about anything. We didn’t do any academic stuff. We crawled out of the muddy ditches up to the lines to paint, and then we’d return to the ditches again.”

Ovan: Sketchers, Tramas första tågmålning 1988.
Motstående sida: Trama i spårvagn, Helsingfors 1989.
Föregående uppslag: Sketchers crew, Midas, Remoe och Trama, blöta men nöjda efter att ha målat Sketcherspiecen ovan.

Above: Sketchers, Trama’s first train piece 1988.
Opposite page: Trama aboard a tram, Helsinki 1989.
Previous spread: Sketcher’s crew: Midas, Remoe and Trama, wet but content after having made the Sketcher piece above.